

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

Michaela Kvasničková

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Možnosti využití volného času na Chlumecku

The possibilities of utilization of leisure time activities
in Chlumec region.

Michaela Kvasničková

Vedoucí práce: PhDr. Jarmila Mojžíšová, Ph.D.
Studijní program: Vychovatelství
Studijní obor: Vychovatelství

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Možnosti využití volného času na Chlumecku“ vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 13. 7. 2016

.....

podpis

Poděkování

Dovoluji si tímto poděkovat paní PhDr. Jarmile Mojžíšové, Ph.D. za odborné vedení, věcné připomínky a trpělivost, s kterou mi dopomohla k vypracování této bakalářské práce. Dále bych také chtěla poděkovat mé rodině za podporu a trpělivost.

ANOTACE

V této bakalářské práci se budu zabývat možnostmi využití volného času na Chlumecku. Mikroregionu, který se nachází ve východních Čechách. Zajímalo mě, jaké možnosti využití volného času skýtá Chlumecko, místo kde žiji. Teoretická část popisuje, co je vlastně volný čas, jací činitelé mohou ovlivnit volný čas. Také se v ní zaměřím na výchovu ve volném čase. Cílem praktické části je vytvořit ucelený přehled o možnostech využití volného času na Chlumecku a pomocí dotazníků se pokusím analyzovat současné využívání volného času v mikroregionu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Volný čas, činitelé ovlivňující volný čas, výchova ve volném čase, dotazníkové šetření

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with utilization of leisure time activities in Chlumec region. This microregion is located in Eastern Bohemia and it is the area where I live. The thesis is interested in means of spending leisure time activities. The theoretical part describes meaning of leisure time and which factors can affect the leisure time. This part focuses on upbringing in leisure time and pedagogical worker too. The aim of the practical part is to create the comprehensive overview of possibilities for using leisure time in Chlumec region. I try to analyse contemporary using of leisure time in microregion by the questionnaires.

KEYWORDS

leisure time, factors affects leisure time, upbringing in leisure time, questionnaire survey

Úvod	8
Teoretická část	9
1 Pojem volný čas.....	9
1.1 Definice volného času	9
1.2 Význam a funkce volného času	12
2 Faktory ovlivňující volný čas.....	16
2.1 Vnitřní faktory	16
2.1.1 Věk.....	16
2.1.2 Pohlaví.....	16
2.1.3 Fyzická kondice a zdravotní stav	17
2.1.4 Psychická kondice.....	17
2.2 Vnější faktory	17
2.2.1 Rodina	17
2.2.2 Škola	19
2.2.3 Volnočasové zařízení	19
2.2.4 Vrstevnické skupiny.....	19
2.2.5 Média	20
2.2.6 Prostředí, kde žijeme.....	20
3 Výchova ve volném čase	22
Předmět výchovy ve volném čase	22
Obsah výchovy ve volném čase.....	22
Specifické cíle výchovy ve volném čase	22
Nejvýznamnější zařízení pro výchovu ve volném čase	23
Školní družiny	23
Školní kluby	23
Střediska pro volný čas dětí a mládeže	23
Domovy mládeže.....	24
Dětské domovy	24
Základní umělecké školy	24
4 Pedagog volného času.....	25
Praktická část	27

5	Mikroregion Chlumecko.....	27
6	Instituce a spolky zajišťující volnočasové aktivity na Chlumecku	30
	DDM Chlumec nad Cidlinou	30
	Základní škola Chlumec nad Cidlinou.....	34
	ZUŠ Chlumec nad Cidlinou	35
	TJ Sokol Chlumec nad Cidlinou.....	35
	FK Chlumec nad Cidlinou.....	36
	Junák - český skaut, středisko Černého havrana Chlumec nad Cidlinou	36
	Táborník	37
	Olešnické mažoretky	38
	Chlumecké mažoretky Fénix	38
	Chlumečtí mladí hasiči	38
	TJ Sokol Lovčice	38
7	Jiné možnosti využití volného času na Chlumecku.	39
8	Vyhodnocení dotazníků.....	40
	Šetření mezi dětmi a mládeží – vyhodnocení	40
	Dotazník pro rodiče – vyhodnocení	46
	Závěr.....	52
9	Seznam použitých informačních zdrojů	53
10	Přílohy	56

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou volného času, jeho využíváním a možnostmi využití volného času v mikroregionu Chlumecko, který se nachází ve východních Čechách. V teoretické části se pokusím přiblížit základní pojmy vztahující se k volnému času. V praktické části se budu věnovat hlavnímu cíli této práce, kterým je vytvořit ucelený přehled o možnostech využití volného času v mikroregionu, kde žiji. Dotazníkovým šetřením určeným dětem a mládeži od 6 do 15 let a jejím rodičům, se pokusím analyzovat současné využívání volného času v mikroregionu, včetně jeho nedostatků. Porovnáám názory a představy mladé generace o trávení volného času s názory jejich rodičů. Výsledky bych ráda použila ve prospěch mikroregionu i nás všech, kteří v něm žijeme. Ráda bych také dotazníkem upoutala pozornost rodičů na to, jak jejich děti tráví volný čas a přiměla je zamyslet se nad důležitostí volnočasových aktivit.

Teoretická část

Tato část je věnována vymezení základních pojmů k tématu volný čas.

1 Pojem volný čas

1.1 Definice volného času

Co to vlastně je volný čas? Pojem volný čas je v dnešní době velmi rozšířeným pojmem, často o něm slyšíme, čteme a často ho i sami používáme. Na první pohled se zdá být pojem volný čas pojmem známým, jasným, avšak pro každého z nás znamená něco jiného. Pro některé lidi je volný čas spojen s příjemnými pocity klidu, nicneděláním, odpočinkem. Pro jiné zase naopak se sporty, turistikou, studiem, zkrátka „co člověk, to jiný pohled“. Z tohoto důvodu ani přesné definování tohoto pojmu není zcela jednoduché. Volnému času se věnovalo a věnuje mnoho odborníků ať již z oborů sociologie, či pedagogiky, či psychologie, historie nebo ekonomie, jejich názory se svým způsobem prolínají, ale také se do jisté míry i odlišují. Proto neexistuje jednotná definice pojmu volný čas. Jakkoliv se jejich či naše představy o volném čase liší, se ale nejspíše všichni shodneme na tom, že volný čas je pro nás dobou, kdy se cítíme spokojeni, svobodně si činnosti vybíráme a děláme je dobrovolně a rádi, baví nás a přináší nám pocity odpočinku a uvolnění. To jak svůj volný čas trávíme, vypovídá mnoho o našich představách, hodnotách a cílech. Spoluurčuje náš rytmus života a utváří konkrétní podobu každého našeho dne. Obecně lze říci, že volný čas je ovlivňován vývojem života společnosti, hlavně mladých lidí a tím jsou na oblast volného času kladeny stále nové a nové nároky a požadavky. Z hlediska dětí a mládeže je volný čas časem mimo vyučování, časem, který nabízí velké množství aktivit a činností, které mohou, ale nemusejí dělat.

Když se podíváme do literatury, najdeme následující definice či pohledy na volný čas. Pokud budeme postupovat chronologicky, první vymezení volného času pochází z období starověkého Řecka, od známého filosofa *Aristotela*, který chápe volný čas jako čas na rozumování, čtení veršů, setkávání se s přáteli a posloucháním hudby. Vnímal jej jako čas, který rozhodně nemá nic společného s nicneděláním či lenošením.

Středověk zase definuje volný čas jako časový úsek, který je věnován modlitbám a rozjímání, ale také různým zábavám, hrám a tancům.

Thomas More tvrdil ve svém díle *Utopie*, že člověk má s volným časem nakládat dle své libosti a svobodného rozhodnutí.

V době **renesance** se o volném čase téměř nemluví, je nežádoucí a spojována se zahálkou, preferuje se pouze práce. Výjimkou této doby je utopista **Thomasso Campanella**, který říká, že volný čas má člověk trávit příjemným studiem, rozhovory, čtením, vypravováním, psaním, procházkami, rozvíjením tělesných a duševních vloh a to vše radostným způsobem a není pouze dovoleno hrát v kostky a šachy či jiné hry vsedě.

Od doby velké průmyslové revoluce se začíná volným časem zabývat stále více a více odborníků. Např. **Karel Marx** volný čas považuje za stálou součást rozvoje člověka, chápe jej jako sféru lidské svobody – rozhodování a činnosti. **Michel Joffre Dumazedier** se zmiňuje o volném čase jako o komplexu aktivit mimo pracovní, společenské závazky, jimiž se jedinec zabývá ze své vůle, aby si buď odpočinul, pobavil nebo svobodně zdokonaloval svou tvůrčí kapacitu.

Za současnost bych uvedla například definici volného času z **pedagogického slovníku**, ten definuje volný čas takto: „Čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).“¹

Dle Hofbauera: „Volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí, a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.“²

Pávková definuje volný čas, jako „Dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat,

¹ PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-772-8. str. 274

² HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-927-5. str. 13

děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění³“
Spousta chápe volný čas jako „Zbytkový čas, který zbývá po splnění všech povinností – pracovních, studijních, rodinných i po uspokojení všech fyziologických potřeb.“⁴
Dle Němce je volný čas „Čas, v němž člověk svobodně volí a dělá takové činnosti, které mu přinášejí radost, potěšení, zábavu, odpočinek, které obnovují a rozvíjejí jeho tělesné a duševní schopnosti, popř. i tvůrčí schopnosti.“⁵

Dle Kaplánka lze volný čas chápat jako: „Disponibilní čas nebo jako čas k libovolnému jednání, tedy jako čas, s nímž individuálně disponujeme a podle svých osobních přání jej užíváme.“⁶

Vážanský pohlíží na volný čas jako na „Součást komplexního dění průmyslově společenského systému, organizace lidí a moderní civilizace.“⁷

³ Pávková, J. a kol. *Pedagogika volného času*. 3. Aktualizované vydání. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-711-6.

⁴ SPOUSTA, Vladimír. *Metody a formy výchovy ve volném čase*. 1. Vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1996, ISBN 80-210-1275-7. str. 82

⁵ NĚMEC, Jan. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002, ISBN 80-7315-012-3. str. 17

⁶ KAPLÁNEK, Michal. *Nauka o volném čase – studijní texty pro pedagogy volného času*. České Budějovice, 2011. str. 8

⁷ VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Základy pedagogiky volného času*. 2. Doplněné vydání Brno: Print-Typia, 2001, ISBN 80-86384-00-4. str. 15

1.2 Význam a funkce volného času

Volný čas je nedílnou součástí života každého z nás od jeho dětství až po jeho stáří. Stěžejní význam má pro každého z nás trávení volného času v dětství a v dospívání, neboť v tomto období máme volného času zpravidla nejvíce. Tento čas nám poskytuje mnoho příležitostí k poznávání různých druhů činností a oblastí života společnosti což je do budoucna velmi důležité z hlediska profesní orientace a pro přípravu budoucího povolání. Také se na základě trávení volného času v tomto období formuje osobnost člověka, upevňuje se jeho tělesné a duševní zdraví, formují se jeho dovednosti, schopnosti, vědomosti, zájmy a další rysy jeho osobnosti a jeho uplatnění ve společnosti i mimo profesní úroveň (například schopnost komunikace, kooperace, řešení problémů,...). Při pozitivní socializaci může mít volný čas i význam prevence nebezpečí sociálních deviací, ale při negativní socializaci tomu může být i naopak, ale tomu se blíže věnuji v další z částí této práce.

Po celou dobu našeho života má pro nás volný čas hned několik funkcí. Někdy je to funkce odpočinku, relaxace, kdy se snažíme dělat činnosti pohybově i psychicky nenáročné. Jindy zase funkce kompenzační, kdy se snažíme o vyvážení činností spojených s prací, v případě dětí a mládeže se školou. Nebo i funkci zábavy, čímž se snažíme „přijít na jiné myšlenky“, uvolnit se. Každý z nás, když se zamyslí, najde některou funkci, proč tráví svůj volný čas, tak jak ho tráví, proč si vybírá tu či onu činnost. Mnozí autoři se též při vysvětlování volného času zabývají i jeho funkcí. Například *Havighurst* se domníval, že se volný čas musí starat o účast občanů na sociálním životě a současně jim má poskytovat dostatek možností k zajímavému prožívání a tvůrčímu vyjádření osobnosti. Také musí dbát na pravidelné a rutinní utváření životních činností jedince a současně být zdrojem úcty k sobě samému i respektování ostatních.

Kaplanek upozorňuje, že volný čas má přispívat k pocitu „*nějak k něčemu patřit*“, rozvíjet vědomí vlastní individuality, zprostředkovat a uvádět v soulad různé individuální funkce. Volný čas podle něj má být společností i jedinci prospěšný, má umožňovat pozitivní zážitky a podněcovat v člověku tvůrčí síly.

Alexandr Kamiński vymezil tři způsoby realizace volného času: *odpočinek, zábava a aktivity rozvíjející osobnost* (vzdělávání – veřejné činnosti – amatérské

aktivity).

Roger Sue uvádí funkce *psychosociologickou* (uvolnění, zábava, rozvoj), *sociální* (socializace, symbolická příslušnost k některé sociální skupině), *terapeutickou*, *ekonomickou* (pozitivní vliv na uplatnění člověka v profesní činnosti, výdaje vynakládané na aktivity volného času). **Funkce sociální** zahrnuje socializaci v různých sociálních prostředích včetně rodiny a sdružování, symbolická příslušnost vyjadřuje vztah ke skupině a obsahuje potvrzení vlastní osobnosti a sociálního uznání. Dosud opomíjená **funkce terapeutická** zahrnuje hledisko zdravotní, smyslový rozvoj, prevenci chorob, zdravý životní styl. Zdůrazněním **ekonomické funkce** se - oproti koncepcím z počátku 20. století, jež volný čas pokládaly za čas promarněný a neproduktivní – doceňuje hospodářský význam volného času pro jednotlivce i společnost.

Horst W. Opaschowski vymezil možnosti a funkce volného času jako rekreaci, kompenzaci, výchovu a další vzdělávání, kontemplaci, komunikaci, participaci, integraci, enkulturaci.⁸

Dle Pávkové výchova ve volném čase plní čtyři základní funkce: funkci výchovně vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní.

Výchovně vzdělávací funkce

Spočívá v záměrném a cílevědomém ovlivňování osobnosti jedinců. Aktivity ve volném čase umožňují komplexně rozvíjet osobnost člověka a působit na psychickou, fyzickou i sociální stránku osobnosti. Podmínkou úspěšného plnění výchovně-vzdělávací funkce je volba takových pedagogických prostředků, které respektují zvláštnosti výchovy ve volném čase. Výchova ve volném čase uspokojuje a kultivuje potřeby jednotlivce a rozvíjí a prohlubuje jeho zájmy a specifické schopnosti. Utváří se také vztah k celoživotnímu vzdělávání jako přirozené součásti lidského života.⁹

Zdravotní funkce

Většina aktivit ve volném čase podporuje zdravý tělesný, duševní i sociální vývoj jedince. Pedagog má mnoho příležitostí zdravotní funkci podporovat:

⁸ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-927-5. str. 15

⁹ Pávková, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, ISBN 978-80-7290-666-6. str. 14 - 15

- vhodné uspořádání režimu dne podle individuálních zvláštností jedinců a typu zařízení, střídání činností různého charakteru tak, aby odpovídalo potřebám člověka,
- zařazování pohybových aktivit zejména u dětí školního věku, jako kompenzace školní zátěže,
- vytváření a upevňování zdravých stravovacích návyků, odstraňování zlovyků a dodržování pitného režimu,
- upevňování hygienických návyků a udržování pořádku ve svém okolí
- dodržování zásad bezpečnosti práce, které jsou podobně jako hygienické požadavky stanovené příslušnými právními předpisy,
- respektování požadavků psychohygieny, utváření pohodového klimatu, podporování prosociálního chování a včasná intervence k předcházení konfliktů.¹⁰

Sociální funkce

Sociální funkci výchovy ve volném čase je možné chápat z různých pohledů. Nejčastěji se jí rozumí zajištění bezpečnosti, dohledu nad dětmi, jejich ohlídání v čase mimo vyučování, který děti netráví s rodiči. U některých školských zařízení je tato funkce často veřejností chápána jako nejvýznamnější, ne-li jediná (např. u školních družin). Sociální funkce však spíše spočívá v nenásilném sociálním učení, kdy se svěřenci snaží navazovat přátelství, kamarádství a v rámci skupiny se pokusí vžít do rozmanitých sociálních rolí a postavení.¹¹

¹⁰ Pávková, Jiřina. Pedagogika volného času. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, ISBN 978-80-7290-666-6. str. 15

¹¹ Pávková, Jiřina. Pedagogika volného času. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, ISBN 978-80-7290-666-6. str. 15 - 16

Preventivní funkce

Preventivní funkce výchovy ve volném čase spočívá ve vhodně zvolených volnočasových aktivitách, které slouží jako nespécifická primární prevence. U jedinců, kteří dobře umí využívat volný čas, mají své zájmy a věnují se jim, je méně pravděpodobné, že podlehnou špatným vzorům a projeví se u nich některá ze sociálně patologických deviací. Primární prevence je relativně levná a účinná, hlavně ve srovnání se sekundární a terciární prevencí. Vždy je lepší všemu negativnímu předcházet než pak důsledky negativního chování napravovat.¹² Tyto funkce plní jednotlivé typy volnočasových a výchovných zařízení, organizací a institucí v různé míře podle svého charakteru.

Z tohoto krátkého přehledu názorů na funkce volného času je zřejmé, že ani zde se odborníci přesně neshodnou, přestože je vymezují podobně, nebo se navzájem doplňují. Pro zjednodušení naše oficiální dokumenty za funkce volného času považují *relaxaci, regeneraci, kompenzaci, sociální prevenci a výchovu*.

¹² Pávková, Jiřina. Pedagogika volného času. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, ISBN 978-80-7290-666-6. str. 16

2 Faktory ovlivňující volný čas

To jak trávíme svůj čas, jaké upřednostňujeme funkce volného času, jaké si vybíráme aktivity, to vše je výsledkem působení mnoha faktorů. Tyto faktory se v průběhu života mění, některé nové se objevují, jiné zanikají, navzájem se více či méně ovlivňují a prolínají. Můžeme je obecně rozdělit do dvou skupin: na **vnitřní (biologické)** faktory mezi které patří *věk, pohlaví, fyzická kondice a zdravotní stav, psychická kondice* a na faktory **vnější (sociální)**, ke kterým řadíme *rodinu, školu a volnočasové zařízení, vrstevnické skupiny, prostředí kde žijeme a média*. Nelze je od sebe ale oddělovat, neboť spolu vzájemně souvisí, ovlivňují se a prolínají, jak jsem již uvedla výše.

2.1 Vnitřní faktory

Za vnitřní (biologické) faktory lze považovat vše vrozené, co je nám dáno a co nemůžeme ovlivnit. Vnitřní faktory Pávková dále člení na dvě podskupiny:

- 1) **psychologické faktory** – jež jsou z podstatné části ovlivněny dědičností. Zahrnují temperament, rozumové schopnosti, motivaci, duševní bohatství, vývoj osobnosti, charakter, aj.
- 2) **biologické faktory** – fyzická kondice a aktuální zdravotní stav včetně různých zdravotních omezení.

Dále v krátkosti rozepíšu vnitřní faktory, které významně ovlivňují způsob a kvalitu volného času: věk, pohlaví, fyzickou a psychickou kondici.

2.1.1 Věk

Věk je velice důležitým a proměnlivým biologickým faktorem ovlivňujícím volný čas. Všem je jistě zřejmé odlišné množství volného času a odlišný výběr volnočasových aktivit dětí a dospělých. Děti v předškolním a školním věku mají volného času nejvíce, ale jeho organizace a způsob trávení závisí především na dospělých. Zatímco dospělí mají volného času málo a ještě ho hodně podřizují svým dětem. Z čehož vyplývá, že každá věkově odlišná skupina má na volný čas, jeho množství, jeho kvalitu a trávení jiné požadavky.

2.1.2 Pohlaví

Pohlaví ovlivňuje celý náš život i způsob trávení volného času. Prvním takto motivovaným podmětem pro trávení volného času bývají hračky. Klukům

rodiče kupují autíčka, holčičkám panenky. Proto si v pozdějším věku zpravidla vybírají i odlišné aktivity, chlapci hlavně sportovní aktivity, kde mohou uplatnit svou sílu, rychlost a soutěživost a dívky spíše kreativní aktivity, kde uplatní své estetické cítění. V poslední době se stále více rozmáhá trend emancipace, kdy si dívky vybírají dříve ryze mužské záliby např. hokej a muži zase naopak např. vaření atd. Ale i nadále zůstává patrný rozdíl v množství volného času dospělé ženy a muže, ale i ve způsobu jejich trávení volného času.

2.1.3 Fyzická kondice a zdravotní stav

Na zdatnosti a fyzických předpokladech či schopnostech závisí i jednotlivé možnosti využívání volného času. Zda si vybereme sportovní aktivity nebo spíše kreativní činnosti. Bohužel v současné době je celosvětový problémem obezita, která hlavně souvisí s trávením volného času u počítače a televize bez jakékoliv pohybové aktivity. Proto by naše fyzicky náročné a odpočinkové činnosti měly být vyvážené. Další skutečností, která limituje naši fyzickou kondici, zdravotní stav a ovlivňuje trávení volného času je tělesné postižení.

2.1.4 Psychická kondice

Psychická kondice je dána temperamentem, výší inteligence a energičností osobnosti. Spolu s fyzickou kondicí určuje náš způsob trávení volného času (jinak volný čas bude trávit člověk s psychicky náročnou prací a jinak člověk s fyzicky náročnou prací). Nebo můžeme i říci, že volný čas nám pomáhá s psychohygienou, což je v dnešní době, plné stresu velmi důležité.

2.2 Vnější faktory

Za vnější faktory lze považovat vše, co nás od narození postupně obklopuje a co na nás působí.

2.2.1 Rodina

Rodina je základním prvkem společnosti a také první výchovné prostředí dítěte. Rodiče jsou pro děti prvními vzory, děti se od svých rodičů učí žít určitým způsobem, napodobují jejich životní styl, přebírají některé vzorce jejich chování, které mohou být pozitivní nebo negativní. Rodiče se zásadně podílejí na formování osobnosti dítěte, vytvářejí základy hodnot a postojů,

začínají s výchovou a se vzděláváním a s rozvojem mezilidských vztahů a pomáhají dítěti s prvním začleňováním do společnosti. Rodina má co se týče osvojování si aktivit ve volném čase, zcela jedinečné a dominantní postavení. Je to první rozhodující činitel, který nám poskytuje zázemí, vytváří nám podmínky k trávení volného času, podporuje a motivuje nás při činnostech, které nás baví. Společně strávený volný čas s rodinou je pro dítě jeden z podstatných momentů, který mu pomáhá chápat volný čas jako důležitou životní hodnotu a navíc společným trávením volného času se upevňují vztahy mezi dětmi a rodiči. Je však zapotřebí volit činnosti tak, aby se na nich mohli podílet všichni členové rodiny a všichni z nich měli příjemné zážitky.

Způsoby realizace volného času v našich rodinách se však v závislosti na jejím sociálním statusu, finanční situaci, životním stylu i vztahu k volnočasovým potřebám dítěte od sebe značně odlišují. Na jedné straně se setkáváme s ambiciózními rodiči, kteří se prostřednictvím svých dětí snaží naplnit své neuskutečněné sny a organizovanými aktivitami dítěti pohltit veškerý čas. Na straně druhé, se setkáváme s rodiči, kteří volný čas a jeho trávení podceňují, neprojevují vůbec zájem o volnočasové aktivity ani zájmy svých dětí, děti se mohou začít nudit a realizovat se se skupinou vrstevníků v sociálně závadném prostředí. Méně častější je situace, kdy rodiče dítěti naslouchají, podporují ho a dítě tak může dělat volnočasové aktivity, které chce, které ho baví, ne které dělat musí. Jeho organizované aktivity by ale neměly pohltit veškerý čas, ale měla by mu zůstat nějaká doba na hraní a oddech s kamarády. *„Žádoucím, ale dosud zdaleka nedosaženým cílem je poučený, aktivní zájem každé rodiny o to, aby její děti mohly svůj volný čas prožívat bohatě a smysluplně, na základě svého dobrovolného rozhodnutí a současně za citlivého vedení ze strany rodičů, případně dalších příslušníků rodiny.“*¹³ Rodina může svoje děti učit k volnému času přistupovat tvůrčím způsobem a vytvářet postoje, které budou později přenášet na svou vlastní rodinu.

¹³ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-927-5. str. 61

2.2.2 Škola

Ve škole děti tráví podstatnou část dne. Škola proto není pouze vzdělávací a výchovná instituce, ale je to také místo kde děti navazují a udržují své společenské a sociální vazby a v neposlední řadě si osvojují přístup k trávení volného času. Přestože výchova studentů ve volném čase není hlavním úkolem škol, propojení vyučování a zájmových činností přináší dobré výsledky v obou oblastech. Získá-li žák zájem o některou oblast volnočasových aktivit, většinou se to projeví i v jeho studijních výsledcích. Proto většina škol nabízí vyplnění volného času formou nepovinných předmětů a kroužků a to ať přímo ve škole, nebo prostřednictvím školních družin či klubů. Snaží se tak získat nejen žáky, ale hlavně je pedagogicky ovlivňovat i mimo vyučování. Škola i rodina mají nezastupitelnou funkci společně pomáhat dítěti ve výběru volnočasových aktivit. Škola by měla navazovat na výchovné působení rodiny a úzce s ní spolupracovat, ku prospěchu dítěte.

2.2.3 Volnočasové zařízení

Tato zařízení doplňují působení rodiny a školy. Jde především o domy dětí a mládeže, školní družiny a školní kluby, tělovýchovné spolky, základní umělecké školy, střediska pro volný čas, občanská sdružení, nízkoprahová zařízení. Dětem vytváří prostor pro seberealizaci a sociální kontakty, snaží se rozvíjet je po všech stránkách osobnosti, ale zároveň splňuje požadavek dobrovolnosti. Cílem volnočasových zařízení by mělo být uspokojit každého jedince a zároveň nabídkou zaujmout i ty, kteří se původně aktivit účastnit nechtěli. Podrobněji se jimi budu zabývat v další z částí této práce.

2.2.4 Vrstevnické skupiny

Vrstevnickou skupinu můžeme v širším slova smyslu charakterizovat jako skupinu složenou z vrstevníků, kteří žijí ve stejné společenské atmosféře s podobnými postoji k životu. Vrstevnické skupiny se stávají významným činitelem při ovlivňování volného času hlavně v období adolescence. V tomto období také částečně přebírají roli rodiny i školy. Příslušnost k takové skupině rozhodujícím způsobem určuje náplň volného času jedince. Některé skupiny

jsou sice vysoce rizikové, co se týče sociálně patologických jevů, ale obecně jsou důležitým faktorem zdravého vývoje jedince.

Dle Hofbauera: „*Příslušnost k vrstevnické skupině poskytuje zázemí a ochranu, kompenzuje jejich sociální a citovou deprivaci, vytváření sociálních vztahů a pocitu bezpečnosti má pro jejich členy někdy stejný význam jako obsah činnosti. Pomáhá překonávat sociální izolaci a přispívá k jejich socializaci a k osvojování pozitivních hodnot. V některých případech však působí opačným směrem. Důsledkem se tak stává antisociální a delikventní chování (bandy, gangy).*“¹⁴

2.2.5 Média

Média se v dnešní době stala běžnou a nepostradatelnou součástí života každého z nás, ale také velmi diskutovaným tématem. V současné době media díky internetu a sociálním sítím zvýšila svůj vliv, dosah i dopad na každého z nás. Naštěstí se nedá říci, že každého člověka média ovlivňují stejně, ani to jestli ho ovlivňují striktně pozitivně či negativně. Záleží na tom jak je člověk snadno manipulovatelný, v jaké se nachází životní etapě, jaké je jeho IQ a podobně. Odborníci se vesměs shodují, že vliv médií na jedince má pozitivní i negativní stránku zároveň. Co se týče dětí a mládeže, jsou jednou z nejvíce ohroženou skupinou obyvatel, neboť ještě nejsou schopni tolik odolávat manipulaci ze stran médií, ani vnímat rizika spojená s jejich užíváním, což se týká hlavně internetu a sociálních sítí. Také mají na ně nepochybně pozitivní vliv a přínos, pokud jsou vhodně zvolená. Přestože, dle mého úsudku převažují spíše negativa, pro děti a mládež jsou média stále atraktivnější a nepostradatelnější.

Co se týče volného času, jsou média jednou z nejoblíbenějších pasivních forem trávení volného času.

2.2.6 Prostředí, kde žijeme

To jak trávíme svůj volný čas, bezpochyby ovlivňuje i místo, kde žijeme. Jiné možnosti trávení volného času a jinou nabídku volnočasových

¹⁴ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-927-5. str. 99

aktivit nabízí vesnice, města či velkoměsta. Tím jakou nabídku volnočasových aktivit nabízí vesnice a malé město se budu více zabývat v praktické části této práce, neboť mým cílem je zjistit možnosti využití volného času na Chlumecku, konkrétním malém městě a v přilehlých vesnicích.

3 Výchova ve volném čase

Specifickou zvláštností volného času dětí a mládeže, jak už jsem zmínila, je žádoucí jeho pedagogické ovlivňování. Dle Němce „*Pedagogické ovlivňování volného času poskytuje příležitost vést jedince k vhodnému využívání volného času, formovat jeho zájmy, uspokojovat a kultivovat lidské potřeby, rozvíjet specifické schopnosti a žádnoucí vlastnosti osobnosti. Způsob odpočinku, zábavy a rekreace ovlivňuje psychohygienu jedince, jak můžeme pozorovat na studijních a pracovních výkonech člověka.*“¹⁵

Výchova ve volném čase je tak jednou ze specifických oblastí výchovy. Její specifčnost tkví hlavně v tom, že abychom mohli mluvit o výchově, musí být zachována hlavně záměrnost a cílevědomost, ale zároveň musí být výchovné působení nenásilné, citlivé a vhodně motivované.

Předmět výchovy ve volném čase

Předmětem výchovy ve volném čase jsou **účastníci** procesu volného času ve věku od 0 do 100 let, **prostředí** a **výchova**, jejímž prostřednictvím se realizují úkoly a cíle pedagogického působení.

Obsah výchovy ve volném čase

Obsahem výchovy ve volném čase by měli být aktivity a činnosti dobrovolného i povinnostního charakteru, které se musejí vzájemně prolínat a ovlivňovat, aby jejich působení na jedince zajišťovalo jeho žádnoucí rozvoj. Mezi činnosti s dobrovolným charakterem patří například: činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové a veřejně prospěšné. Činnosti, které mají charakter povinností, jsou například sebeobslužné činnosti a příprava na vyučování.

Specifické cíle výchovy ve volném čase

Specifické cíle výchovy shrnuje Pavla Vyhnálková s odkazem na Špičáka takto: „

- **kompensovat** jednostrannou fyzickou a psychickou zátěž vznikající při školním vyučování, a napomáhat k **reprodukcii sil**,
- povzbuzovat a rozvíjet žádnoucí **zájmy a schopnosti** dětí a mládeže,

¹⁵ NĚMEC, Jan. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002, ISBN 80-7315-012-3. str. 21

- umožnit získání **praktických zkušeností** a vytvořit příležitosti k jejich využití v reálném životě,
- uspokojovat touhu svěřenců po **sebeuplatnění a uznání**,
- učit děti a mládež žít ve skupině, navazovat, rozvíjet a prohlubovat **hodnotné mezilidské vztahy**,
- formovat **mravní vlastnosti, vůli a charakter** dnešní mládeže a vést je k aktivní **angažovanosti na rozvoji celé společnosti** s dopomocí dobrovolných společensky prospěšných činností.¹⁶

Nejvýznamnější zařízení pro výchovu ve volném čase

Velká část institucí zajišťující volnočasové aktivity jsou pod záštitou Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. Dále se na činnostech ve volném čase podílejí komerční subjekty, neziskové organizace, obecně prospěšné společnosti či nadační fondy.

Školní družiny

Školní družiny se zaměřují na práci s dětmi prvního stupně základní školy, převážně na žáky nižších ročníků. Vedle výchovně-vzdělávací a zdravotní funkce zde má velký význam i funkce sociální, protože školní družiny pečují o děti v době, kdy jsou jejich rodiče v zaměstnání. Školní družina se vzhledem k věku dětí snaží o co nejpestřejší nabídku činností.

Školní kluby

Školní kluby se zaměřují na práci s žáky druhého stupně a v mnohém se shodují s posláním školních družin, ale na rozdíl od nich zde ustupuje sociální funkce. Bohužel v současné době se z ekonomického hlediska školní kluby na školách ruší.

Střediska pro volný čas dětí a mládeže

Střediska pro volný čas dětí a mládeže zahrnují Domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Jsou to volnočasová zařízení zaměřující se především na zájmové činnosti pod odborným vedením pedagogů. Organizují jak pravidelné zájmové činnosti, tak činnosti příležitostné. Jejich velkým přínosem je, že jsou otevřené všem věkovým skupinám.

¹⁶ Vyhnálková, Pavla. *Základy pedagogiky volného času*. Olomouc: Agentura Gevak s.r.o., 2013, ISBN 978-80-86768-73-1. str. 41

Domovy mládeže

Domovy mládeže jsou školská ubytovací zařízení, která zajišťují žákům a studentům výchovu, ubytování a stravování. Slouží převážně pro studenty, kteří nemohou denně dojíždět do školy. Kromě činností spojených se sebeobsluhou a přípravou do školy, přispívají vhodnou motivací a nabídkou k efektivnímu trávení volného času pod odborným vedením.

Dětské domovy

Jsou nejrozšířenějším typem náhradní ústavní výchovy, zajišťující péči dětem a mládeži od 3 do 18 let. Snahou pedagogických pracovníků v tomto typu zařízení je, co se týče volného času, aby se děti mohly zapojit do zájmových činností v různých typech zařízení.

Základní umělecké školy

Základní umělecké školy jsou určeny dětem a mládeži s vyhraněnými zájmy v hudebním, v hudebně-pohybovém, výtvarném a literárně-dramatickém oboru.

4 Pedagog volného času

Pedagog volného času je klíčový činitel výchovy ve volném čase pro všechny věkové a sociální skupiny. Pedagog volného času je kvalifikovaný pedagogický pracovník, který by měl splňovat určité požadavky, co se týče znalostí, dovedností a osobnostních a charakterových vlastností. Stanovení konkrétních požadavků na pedagoga volného času a jeho hodnocení je velmi obtížná a složitá věc, neboť každý z nás má svůj subjektivní názor na dobrého pedagoga a zkušenosti s pedagogy z různých životních etap. Mladší děti spíše upřednostňují láskyplný přístup s příjemnou atmosférou, starší děti a mládež jeho schopnosti, charakter a smysl pro fair-play. Zjednodušeně bych řekla, že dobrý pedagog volného času je takový, který smysluplně dokáže ovlivňovat volný čas svých svěřenců tak, že si během realizace volnočasových aktivit ani neuvědomují, že jsou vychovávaní. Nepůsobí stroze a autoritativně, ale důvěryhodně, přátelsky a s láskyplným přístupem. V některých případech děti a mládež nechodí do středisek za aktivitami, ale za pedagogem, jeho přístupem.

V rámci svého působení se pedagog volného času realizuje v různých socioprofesionálních rolích. Nejkomplexněji na role pedagoga volného času nahlíží *Spousta*, uvádí 11 socioprofesionálních rolí: Pedagoga volného času v roli **diagnostika** – zjišťuje zájmy a potřeby svěřenců, jejich aktuální úroveň a možnosti celkového rozvoje osobnosti. Pedagog volného času jako **stimulátor a animátor** – podporuje komplexní osobnostní rozvoj, také rozvoj schopností a nadání, zájem a touhu po seberealizaci. Pedagog volného času jako **satisfaktor** – je nápomocný při citovém prožívání dobrovolně zvolené zájmové činnosti. Pedagog volného času jako **koordinátor a integrátor** – je zárukou fungování celého výchovného systému. Pedagog volného času jako **organizátor a poradce** – účastní se a spoluorganizuje různé volnočasové aktivity. Pedagog volného času v roli **administrátora** – při organizování svých akcí ho využívají centra volného času, cestovní a turistické organizace, zdravotní a rekreační instituce a další. Pedagog volného času jako **dramaturg** – připravuje program a iniciuje jeho realizaci. Pedagog volného času v roli **reedukátora** – se snaží o převýchovu mravně narušených jedinců. Pedagog volného času je k dispozici svým svěřencům a jejich rodičům jako **konzultant** – poskytuje rady ohledně smysluplného využívání volného času a jak využívat vrozené dispozice ke „zdravé“ výchově. Pedagog volného času

v roli **katalyzátora** – zpovzdálí zefektivňuje a optimalizuje volnočasové aktivity. Pedagog volného času jako **vědecký pracovník** – přispívá k tvorbě výchovných programů pro nejrůznější výchovná pracoviště.¹⁷

¹⁷ Spousta, Vladimír. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova Univerzita, 1996, ISBN 80-210-1274-9

Praktická část

Cílem praktické části této bakalářské práce je vytvořit ucelený přehled o možnostech využití volného času na Chlumecku, mikroregionu, kde žiji. Zaměřila jsem se hlavně na instituce a spolky, které nabízí volnočasové aktivity. Pomocí dotazníků pro děti a pro rodiče, jsem se pokusila zjistit jejich využívání, spokojenost s nimi, popřípadě chybějící aktivity v mikroregionu.

5 Mikroregion Chlumecko

Jelikož se v této práci zabývám možnostmi využití volného času v konkrétním mikroregionu, ráda bych se o něm ve stručnosti zmínila.

Mikroregion Chlumecko se nachází v rovinaté oblasti východních Čech v jihozápadní části Královéhradeckého kraje. Od roku 2000 ho tvoří svazek 13 obcí – město Chlumeck nad Cidlinou a obce Chudeřice, Káranice, Klamoš (jehož součástí je obec Štít), Kosice, Kosičky, Lišice, Lovčice, Olešnice (jejíž součástí je obec Levín), Písek, Převýšov, Stará Voda, Nové Město. Společným cílem všech obcí je všestranně fungující mikroregion s perspektivním hospodářským rozvojem, s rozvinutou občanskou společností a kvalitním životním prostředím. Celkově se rozkládá na více než 114 km² a žije zde více než 10 000 obyvatel. Toto území sousedí se Středočeským a Pardubickým krajem. Jeho atraktivita je dána bohatou historií i dobrou dopravní obslužností (nyní hlavně D11).

Společně se sousedním mikroregionem Novobydžovsko vytvořili v roce 2004 místní akční skupinu Společná Cidlina, za účelem všestranné podpory trvalého rozvoje svého území.

Mapa ČR pro lepší představivost polohy Chlumecka

Nyní stručně ke každé z obcí v mikroregionu Chlumecko:

Chlumeck nad Cidlinou, jako jediné město ze svazku obcí je centrem mikroregionu. Ve volném čase mikroregionu hraje nezastupitelnou roli, soustředí se zde volnočasové instituce. V současné době má více než 5400 obyvatel.

Obec **Chudeřice**. V současné době má asi 212 obyvatel. Zajímavostí jistě je, že se na území obce nachází minerální léčivý pramen. Většinu kulturních akcí zde pořádá obec ve spolupráci s místním sborem dobrovolných hasičů, který se může pochlubit dlouhou historií.

Obec **Káranice**. V současné době má asi 220 obyvatel. Většinu kulturních akcí zde pořádá taktéž obec ve spolupráci s místním sborem dobrovolných hasičů, který se může též pochlubit dlouhou historií.

Obec **Klamoš**. Obec se dělí na dvě místní části Klamoš a Štít. V současné době má asi 400 obyvatel. Na kulturním dění obce se krom místního sboru dobrovolných hasičů podílí TJ Sokol Klamoš, sdružení myslivců a rybářský spolek. O zábavu se zde stará taneční seskupení klamošských žen různých profesí, věku a hmotností DUP- POT. Pro místní ženy ideální příležitost k trávení volného času.

Obec **Kosice**. V současné době má asi 330 obyvatel. Je to malebná vesnice, kde se úřad společně s dobrovolnými hasiči a TJ Sokol Kosice snaží pořádat mnoho kulturních akcí a reprezentovat svou obci v kraji. TJ Sokol nyní v obci vybuďoval tenisové kurty.

Obec **Kosičky**. V současné době zde žije asi 352 obyvatel. Na kulturním dění v obci se podílí obecní úřad společně s místními dobrovolnými hasiči, TJ Spartakem a místním mysliveckým sdružením a místním svazem chovatelů.

Obec **Lišice**. Obec se dělí na dvě místní části Lišice a Lišičky. První zmínka o obci pochází z roku 1394. V současné době zde žije asi 163 obyvatel. Kulturních akcí se v obci příliš nekoná.

Obec **Lovčice**. V současné době zde žije asi 687 obyvatel. Co se týče možností organizovaného trávení volného času, poskytuje obec po Chlumci nad Cidlinou nejširší možnosti. Místní TJ Sokol organizuje pro děti, mládež a dospělí fotbalový oddíl, nohejbalový oddíl, cyklistický oddíl, kroužek country tanců, kroužek břišních tanců. Na pestrém kulturním dění se podílí obecní úřad společně s místními dobrovolnými hasiči, s místním mysliveckým sdružením. Dále v obci působí divadelní ochotnický spolek.

Obec **Olešnice**. Obec se dělí na dvě místní části Olešnice a Levín, původně dvě samostatné obce. V současné době zde žije asi 338 obyvatel. V obci funguje 5 oddílů mažoretek s dlouholetou tradicí. Kulturní akce pořádá obecní úřad.

Obec **Písek**. V současné době zde žije asi 194 obyvatel. Na kulturním dění v obci se podílí obecní úřad ve spolupráci s místními dobrovolnými hasiči.

Obec **Převýšov**. V současné době zde žije asi 348 obyvatel. Na kulturním dění v obci se podílí obecní úřad ve spolupráci s místními dobrovolnými hasiči. Místní sportovní klub pořádá přes léto taneční zábavy, které zde mají již dlouholetou tradici od roku 1979. Místní svaz zahrádkářů se stará o zeleň v obci a pořádá různé výlety.

Obec **Stará Voda**. V současné době zde žije asi 130 obyvatel. Kulturních akcí se v obci příliš nekoná.

Obec **Nové Město**. V současné době zde žije asi 400 obyvatel. Na kulturním dění v obci se podílí obecní úřad ve spolupráci s místními dobrovolnými hasiči. Místní TJ Sokol se zabývá především fotbalem.

6 Instituce a spolky zajišťující volnočasové aktivity na Chlumecku

Nyní bych se ráda zabývala jednotlivými organizacemi, které zajišťují volnočasové aktivity na Chlumecku. Jejich stručnou charakteristikou a nabídkou.

DDM Chlumeck nad Cidlinou

Nabízí dětem pestrý a zajímavý program tak, aby děti a mládež trávily svůj volný čas smysluplně, něco nového se naučily, rozvíjely svůj talent a společně se svými kamarády se pobavily. DDM organizuje mnoho zájmových útvarů pro děti, mládež, rodiče s dětmi i širokou veřejnost. V době prázdnin nabízí tábory a soustředění.

V Chlumci nad Cidlinou působí již od roku 1982. Spolupracuje s mnoha sdruženími například s místním Rybářským svazem. Děti chodí do rybářského kroužku DDM vedeného členy rybářského svazu, ale děti jsou zároveň i členy rybářského svazu, aby mohly získat rybářské povolenky. Rybářský svaz pak pro ně pořádá závody, tábory,... Dále DDM spolupracuje s místním Fotbalovým klubem. DDM zajišťuje kroužek Fotbalová školička, a pokud mají děti nadále zájem věnovat se fotbalu přecházejí do FK Chlumeck nad Cidlinou. Další spolupráce je s místními hasiči, kde děti, stejně jako u rybářů, navštěvují kroužky DDM pod vedením členů místních hasičů a hasiči pak pro ně organizují soutěže a tábory. V současné době nabízí DDM 42 kroužků, do kterých dochází asi 582 dětí. Největší zájem ze strany dětí a rodičů je o kroužek Juda. V posledních letech vzrůstá poptávka po kroužcích pro předškoláky a zdejší DDM se snaží tuto poptávku uspokojovat. Dle mého názoru DDM odvádí velmi dobrou práci a má širokou nabídku kroužků rozdělených do několika skupin:
Pro předškoláky nabízí kroužky:

Cvičení rodičů s dětmi - jeho náplní jsou pohybové aktivity na podporu všestranného rozvoje motorických schopností a dovedností dětí, cvičení s říkadly, hudebním doprovodem, využívání rozmanitého náčiní, hry s psychomotorickým padákem, cvičení na nářadí.

Judistická školka - náplní jsou všeobecná cvičení, pohybové hry, kdy se děti hravou formou postupně seznámí se sportem judo.

Klubíčko I, II, III - klub pro maminky s dětmi ve věku od 2 do 4 let, jehož náplní jsou pohybové hry s říkadly, tancem a zpěvem, výtvarné a pracovní činnosti.

Myšky- náplní jsou základy pohybových a rytmických schopností, správné držení těla, základní taneční kroky a základy aerobiku a dětské jógy.

Taneční kroužek Kot'ata - navazuje svou náplní na již získané dovednosti z kroužku Myšky.

Technika nabízí kroužky:

Letečtí modeláři - náplní je stavba modelů letadel.

Lego kroužek počítačový - jeho náplní je zjednodušeně sestavování různých modelů z lega a pomocí grafického programovacího prostředí Robolap své modely oživit.

RC-Car – děti se naučí ovládat autíčka, seřizovat a nastavit podvozek dle terénu a základy elektroniky v RC modelářství.

Hry po síti a herní konzole - počítačová zábava pro děti v pohybu.

Hrátky s počítačem - náplní jsou soutěže, kvízy a počítačové hry na webových stránkách pro děti.

Tělovýchova nabízí kroužky:

Badminton I a II – děti se seznámí s touto hrou, naučí se pravidla a zdokonalí se v ní.

Basketbal I a II – děti se seznámí s tímto sportem krok za krokem.

Box – kroužek je zaměřen na nácvik boxerské techniky a na rozvoj obratnosti a postřehu.

Florbal – děti se seznámí s tímto sportem, naučí se její pravidla a zdokonalí se v ní.

Fotbalová školička – má za cíl zábavnou formou přitáhnout děti k fotbalu.

Hasiči I a II – náplní jsou požární sporty.

Judo příprava – děti se seznámí se základními technikami juda.

Judo I a II – náplní je nácvik technik juda.

Střelecký kroužek I a II – děti se naučí střílet ze vzduchové pušky a pistole.

Tenis – děti se seznámí s tímto sportem krok za krokem.)

Hudba a tanec nabízí kroužky:

Taneční kroužek Berušky – náplní jsou základy aerobiku, disco dance, pompony, pohybové taneční hry a jednoduché sestavy na moderní písničky.

Hopáci - streetdance pro malé – děti si zde osvojí rytmiku, streetdance – funky, hip hop, locking, house.

Crash dance – mládež od 10 let učí disco dance, pompony, základy aerobiku, rytmiku, strečink a tvořit choreografii na hudbu.

Skittlesky – streetdance – mládež od 10 let si osvojí streetdance – funky, wacking, locking, house, hip hop.

Shake dance - kroužek je určen pro mládež od 13 let; naučí se taneční styly jako Wacking, Vogue, House, Dancehall, MTV, RNB, Funky, Hiphop, Poppin, Elektro Swing atd.

Latinky I a II – kroužek standartních a latinsko-amerických tanců.

Přírodověda zde nabízí kroužky:

Rybářský kroužek – náplní je nácvik rybaření a poznávání ryb, rostlin a živočichů.

Přírodovědně- chovatelský kroužek I a II – děti se učí správné péči o zvířata, naučí se něco o jejich životě, nemocích atd.

Společenské vědy nabízí kroužky:

Angličtina I a II – děti se učí porozumět jazyku a samy jim komunikovat.

Klub Rychlá Rota – je určen šikovným dětem, které se chtějí podílet na organizování akcí a jejich dokumentací.

Kreativní tvorba – náplní je rozvoj praktických dovedností, fantazie a estetického vnímání a zkoušení netradičních výtvarných technik.

Kroužek pro náctileté – náctiletí se mohou dovídat zajímavosti o tématech, která je baví, jako například o líčení, účesech, módě, relaxaci atd.

Mlsná vařečka – náplní je vaření a pečení různých pokrmů a moučníků.

Skupinové bubnování na Drumbeny a Djembe – náplní je rozvoj rytmického vnímání a fantazie, kreativity ve spolupráci s přirozeným nácvikem rytmických cvičení.

GT klub – děti zde mohou trávit svůj volný čas, nebo si zkrátit čas před dalším kroužkem hraním stolního fotbalu, ping pongu, el. šipek, stolních her atd.

Základní škola Chlumeč nad Cidlinou

Základní škola Chlumeč nad Cidlinou též poskytuje dětem, mládeži i dospělým mimo jiné i možnost volnočasových aktivit. Část těchto aktivit zprostředkovává školní družina. Nabízí kroužky, které pomáhají zdokonalovat již získané vědomosti, rozvíjet představivost a fantazii, využívat netradičních výtvarných technik atd. Její kroužky navštěvuje asi 192 dětí a mnoho dalších dětí, mládeže a dospělých, kteří navštěvují individuálně výtvarné soboty. Spolupracuje s obcí, s DDM, pronajímá prostory své tělocvičny dalším zájmovým organizacím či skupinám. Nyní k jednotlivým kroužkům:

Příprava k přijímacím zkouškám z českého jazyka a matematiky – náplní tohoto kroužku je procvičit učivo k zvládnutí přijímacího řízení na střední školy.

Výuka angličtiny – zde se děti, mládež i dospělí učí anglickému jazyku

Angličtina s rodilou mluvčí – náplní tohoto kroužku je procvičování anglického jazyka s rodilou mluvčí.

Točení na hrnčířském kruhu – cílem tohoto kroužku je zvládnout techniku práce na hrnčířském kruhu.

Výtvarné soboty – jsou jednodenní kurzy různých výtvarných a řemeslných technik pro děti, mládež i dospělé.

Logopedický kroužek – kroužek je určen pro žáky prvního stupně, kteří potřebují pomoc se správnou výslovností.

Vybíjená – zde se děti seznámí s tímto sportem krok za krokem.

Keramika – náplní kroužku jsou základy práce s keramickou hlinou.

Šíkula – náplní kroužku je tvoření z papíru, textilu, přírodních i netradičních materiálů.

Výtvarné hrátky – děti se zde seznámí s netradičními výtvarnými technikami

Vaření - náplní kroužku je vaření a pečení různých pokrmů a moučníků.

Hravé doučování – kroužek je určen pro děti, které potřebují více a častěji upevňovat získané školní dovednosti.

ZUŠ Chlumec nad Cidlinou

Základní umělecká škola působí v Chlumci nad Cidlinou od roku 1979. Talentovaným dětem nabízí možnost rozvíjet své nadání ve čtyřech uměleckých oborech.

V **hudebním oboru** nabízí individuální či skupinovou výuku hry na tyto hudební nástroje: klavír, varhany, elektronické klávesy, housle, klarinet, flétna, zobcová flétna, trubka, trombón, saxofon, kytara, elektrická kytara, basová kytara, akordeon a bicí nástroje. Taktéž nabízí výuku zpěvu jak sborového tak sólového. V tomto oboru je letos 291 žáků.

Taneční obor nabízí dětem komplexní rozvoj osobnosti prostřednictvím pohybově-tanečních aktivit. Letos ho navštěvuje 26 žáků.

Literárně-dramatický obor se zaměřuje převážně na oblast alternativního divadla a loutkoherectví. Letošní rok ho navštěvuje 38 žáků. Základem je dramatická hra, jejímž prostřednictvím se rozvíjí pohybové, mluvní, herecké, hudební a dramaturgické schopnosti dětí, jejich představivost a fantazie.

Výtvarný obor se zaměřuje na základy kresby a malby. Letošní rok ho navštěvuje 57 žáků. Děti a mládež se seznamují s netradičními výtvarnými technikami, pracují se sádrou, keramickou hlinou i s batikou.

Výuku v ZUŠ, jako možnost trávení volného času, si v letošním roce zvolilo 412 dětí a mládeže z Chlumecka a okolí. Největší poptávka je v současné době o hru na bicí, klavír a kytaru. Taneční obor se letos pro zvýšený zájem mohl po 3 letech znovu otevřít.

TJ Sokol Chlumec nad Cidlinou

První zmínky o TJ Sokol pochází z roku 1883. Jako organizace zajišťující volnočasové aktivity opětovně začíná působit v Chlumci nad Cidlinou od roku 2000. Vykonává sportovní, kulturní a společenskou činnost. Jejím cílem je zvyšovat tělesnou kondici svých členů. V současné době ji navštěvuje 78 dětí a 225 dospělých.

Spadá pod ni:

Volejbalový oddíl - v současné době má mužský tým, ženské družstvo, smíšené družstvo, tým juniorek. Je aktivní v projektu českého volejbalového svazu „Barevný

minivolejbal“, v rámci kterého se snaží k volejbalu přivést již děti od 5 let. Nejnovější aktivitou je plážový volejbal.

Oddíl stolního tenisu - v současné době má A tým, B tým, C tým, tým žen a tým mládeže.

Billiardový klub – zastupuje volnočasovou aktivitu pro dospělé.

Florbalový klub – opětovně založený v roce 2014. Nyní jsou zde 3 družstva – družstvo mužů, juniorů a dětí.

Tenisový oddíl – byl založen v roce 1923 a v současné době má 4 smíšená družstva, 3 v dospělé kategorii a 1 za dorost.

FK Chlumec nad Cidlinou

První zmínky o fotbalovém klubu v Chlumci nad Cidlinou pochází z roku 1906.

Organizuje:

Minipřípravku – která je určena pro děti narozené v roce 2009 a mladší.

Mladší přípravku – je vyhrazena pro děti narozené v roce 2007 – 2009.

Starší přípravku – pro děti narozené v letech 2005 – 2006.

Mladší žáky – věkové vymezení pro tuto kategorii jsou roky narození 2003 a 2004.

Starší žáky – pro mládež s datem narození 2001 – 2002.

Mladší dorost – pro ročníky 1999 – 2000.

Starší dorost – věková skupina 1997 -1998.

Muži A, muži B a stará garda

To umožňuje volnočasové aktivity pro bezmála 150 dětí a 100 dospělých. Práce s dětmi a mládeží jim přináší mnoho úspěchů na celostátní úrovni a jejich svěřenci jsou často vyhledáváni do krajských výběrů.

Junák - český skaut, středisko Černého havrana Chlumec nad Cidlinou

„Junák – český skaut, z. s. sdružuje 50 tisíc dětí, mladých lidí a dospělých dobrovolníků a je největší výchovnou organizací v republice. Zároveň je členem světových skautských organizací WOSM a WAGGGS.“¹⁸

¹⁸ Definice organizace Junák z internetového zdroje <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu> [26.6.2016].

Junák – český skaut jako takový, patří do výchovných organizací pro mládež a děti, pro které organizuje společné schůzky, akce, výpravy a tábory. Jejich výchova ctí především spolupráci, vztah k přírodě a ohleduplné chování k přírodě. Všeestranně se snaží působit na rozvoj osobnosti dětí a mladých lidí.

První skautský oddíl je založen v Chlumci nad Cidlinou již v roce 1920, z čehož vyplývá, že Junák – český skaut má v tomto městě dlouhou tradici. V Chlumci nad Cidlinou nyní působí Junák - český skaut, středisko Černého havrana. Mají pět družin rozdělených dle věku pro děti a mládež od 5 let:

Trpaslíci – skupinka nejmladších kamarádů ve věku od 5 do 7 let. Spolu hrají hry, tvoří, poznávají přírodu a spolu s ostatními družinami podnikají různé výpravy, účastní se skautských soutěží a naplno si užívají letní tábor.

Berušky – skupinka dívek od 7 do 12 let. Společně hrají hry, tvoří, poznávají přírodu, sportují a stejně jako předešlá družina trpaslíků, se s ostatními družinami zúčastňují soutěží a tábora, podnikají různé výpravy.

Stopaři – pro chlapce od 8 do 11 let. Taktéž spolu poznávají přírodu, hrají si, tvoří a podnikají s ostatními různé výpravy, soutěží a účastní se letního tábora.

Žabáci – skupinka nadšených vodáků. Krom stejných aktivit jaká provozují ostatní družiny, se žabáci věnují vodáctví.

Hád'ata – smíšená skupinka junáckých nadšenců, kteří se společně s ostatními účastní výprav a tábora.

Táborník

Pionýrská skupina Táborník působí v oblasti volného času na Chlumecku již od roku 1997. Dětem nabízí alternativní možnosti trávení volného času. Snaží se, aby děti navštěvující skupinu získaly potřebné znalosti o ochraně přírody, památek, naučily se k sobě chovat kamarádsky, mít úctu ke starším spoluobčanům, zasportovaly si, zahrály si a s pomocí mnoha akcí zažily něco mimořádného. Mimo jiné nabízí **kroužek lezení na umělé stěně**, organizují tábor. Nebojím se říci, že jsou to většinou tábory „našeho dětství“ ve stanu s podsadou a s ešusem.

Olešnické mažoretky

Olešnické mažoretky jsou spolkem, který se velmi často umísťuje na předních pozicích národních soutěží a to jim umožňuje i účast na mezinárodních soutěžích. Spolek byl založen roku 2001. V současné době mají 5 oddílů:

Mini střípky (Tuto skupinu navštěvují nejmladší dívky od 4 do 6 let.),

Rozmarýnky (Zde jsou mažoretky od 6 do 9 let.),

Violetky (Skupina šikovných mažoretek od 9 do 13 let, které milují fialovou barvu.),

Majdalenky (Tuto skupinku tvoří již zkušené mažoretky ve věku od 13 do 15 let),

Červánky (Nejstarší místní mažoretky od 15 let.). Celkově Olešnické mažoretky navštěvuje asi 85 děvčat. Zjednodušeně řečeno, se zde dívky zabývají nácvikem tanečních sestav na moderní hudbu a učí se zajímavé kousky s hůlkou.

Chlumecké mažoretky Fénix

Původně byly tyto mažoretky součástí Olešnických mažoretek pod názvem Poupata. V roce 2014 se osamostatnily a začaly si říkat Fénix. V současné době je navštěvuje 20 dívek. Jak jsem již napsala u Olešnických mažoretek, i zde se dívky zabývají nácvikem tanečních sestav na moderní hudbu a učí se zajímavé aranžmá s hůlkou. Přestože působí Fénix v Chlumci nad Cidlinou krátce, již získal mnoho ocenění, například letošní rok získal 1. místo v oblastním kole NBTA, 4. místo na zemském šampionátu v Klatovech a účastnil se národního šampionátu v Poděbradech.

Chlumečtí mladí hasiči

Oddíl mladých hasičů byl založen v Chlumci nad Cidlinou v roce 1975. Spolupracuje s DDM v Chlumci nad Cidlinou, jak jsem již zmínila výše, kde pro děti vede hasičské kroužky. Jejich činnost je zaměřena na požární prevenci a požární sporty. Účastní se mnohých hasičských soutěží a jsou velmi úspěšní. Jejich největší úspěch je vítězství na Mezinárodní olympiádě CTIF v roce 2009. Pro předškolní děti je hasičská příprava. Dále pak jsou tu družstva mladších žáků a žákyní, starších žáků a žákyní, dorostu a dospělých.

TJ Sokol Lovčice

TJ Sokol Lovčice, jak jsem již zmínila, organizuje pro děti, mládež a dospělé fotbalový oddíl, nohejbalový oddíl, cyklistický oddíl, kroužek country tanců, kroužek břišních tanců.

7 Jiné možnosti využití volného času na Chlumecku.

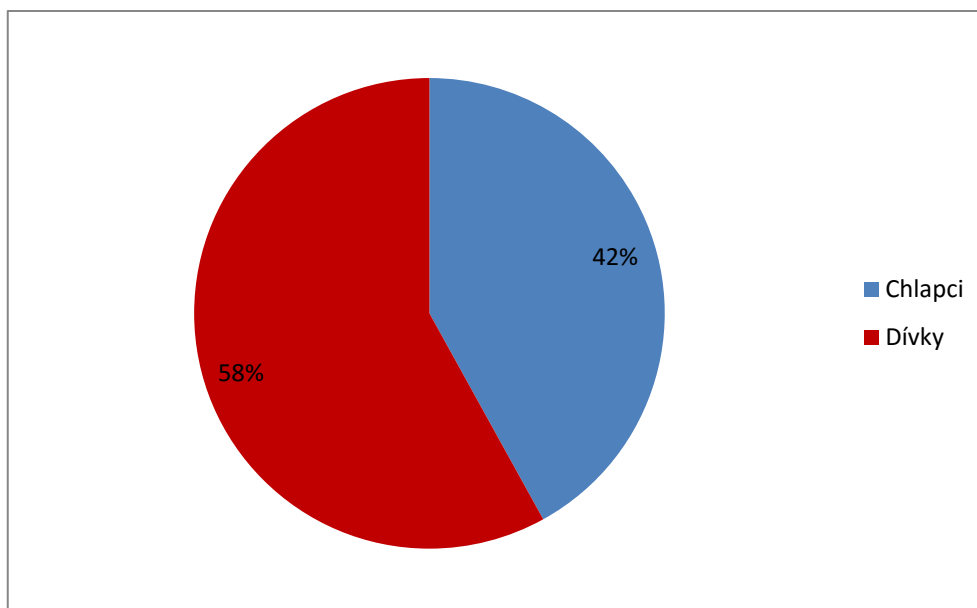
Chlumecko se svým okolím přímo vybízí k cykloturistice. Samotný Chlumeck nad Cidlinou je město s bohatou historií, pro turisty je atraktivní zámek Karlova Koruna či Muzeum Loreta. Pro vodomily je zde nově opravené venkovní koupaliště a kemp, kde se během léta každý čtvrtek koná přehlídka různých hudebních žánrů - Chlumecké hudební léto. Za kulturou se můžeme vydat do Klicperova domu, který nabízí zájemcům řadu kulturního vyžití: kino, divadla, vernisáže atd. Pro děti byl v Chlumci nad Cidlinou v květnu letošního roku otevřen zábavný Fajnpark – který dětem přináší mnoho originálních atrakcí a akcí (například Dinoprales, Hopsáلكov, Cestu bosou nohou, Zvířátkov, Miniměsto atd.). Což je nádherný rozmanitý způsob trávení volného času, který chyběl v celém Královehradeckém regionu.

8 Vyhodnocení dotazníků

Zajímali mě názory dětí a rodičů na možnosti trávení volného času na Chlumecku, jeho využívání i nedostatky. K tomuto účelu jsem vytvořila dotazníky pro děti a pro rodiče. Tyto dotazníky vkládám do příloh. V dotazníku pro děti a mládež jsem se zaměřila na věkovou skupinu 6 – 15 let. Ve stručnosti jsem se v dotaznících ptala, zda děti docházejí do kroužku, či jak jinak využívají svůj volný čas a zda jim na Chlumecku nějaký kroužek či volnočasová aktivita chybí. Rodiče v dotazníku dostali obdobné otázky. Z 300 dotazníků pro rodiče se mi jich navrátilo zpět 230, což jsem ani nečekala a přijde mi to úžasné. A z 300 dotazníků pro děti se mi jich navrátilo zpět 226. Nyní bych již přešla k samotnému vyhodnocení výsledků dotazníků.

Šetření mezi dětmi a mládeží – vyhodnocení

Šetření se zúčastnilo 130 dívek a 94 chlapců.

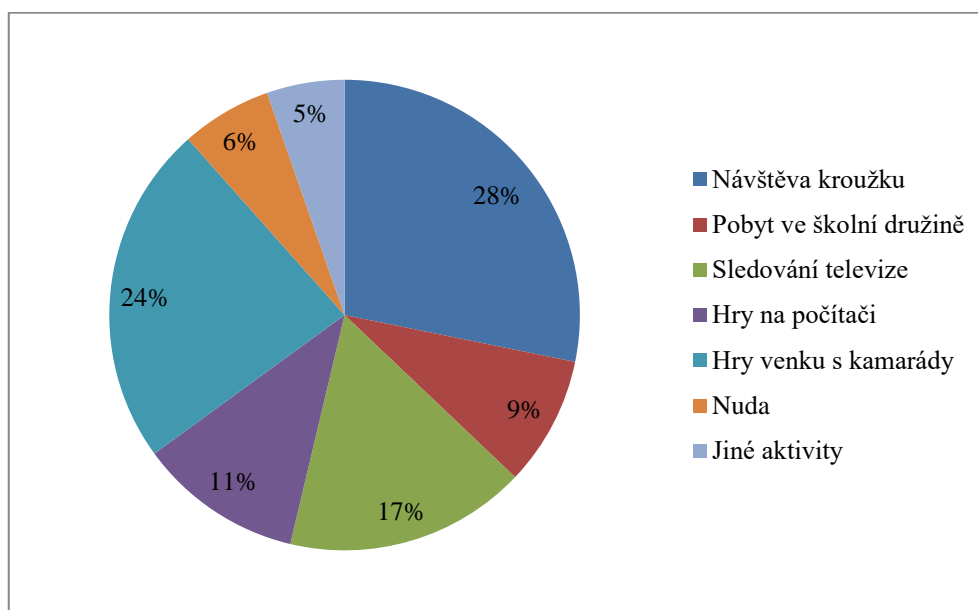

Graf 1 zastoupení pohlaví

Věkové zastoupení

Věk	7 let	8 let	9 let	10 let	11 let	12 let	13 let	14 let	15 let
Chlapci	0	8	24	26	6	6	12	6	1
Dívky	4	24	18	36	3	32	12	2	4

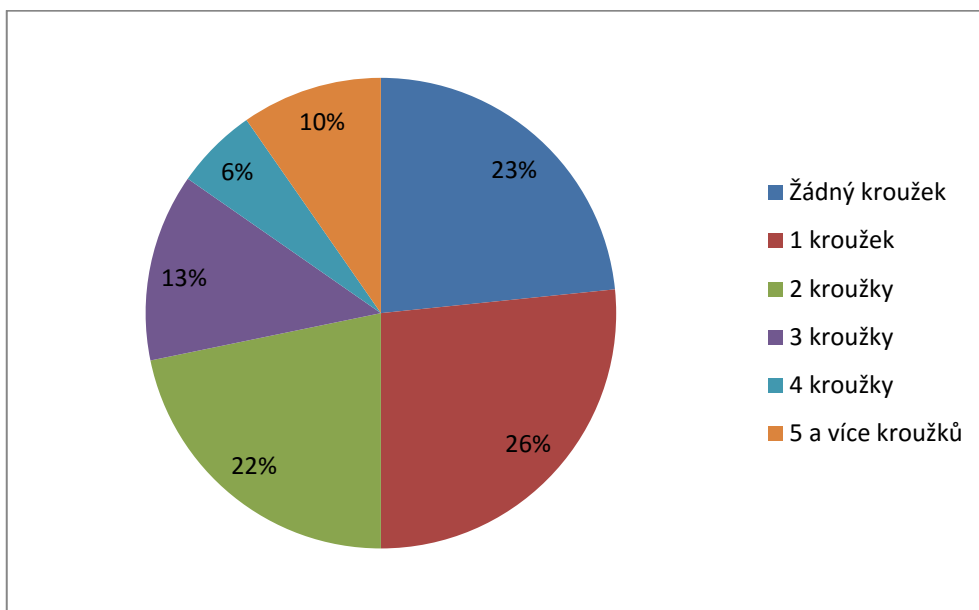
Mimoškolní aktivity dětí a mládeže

Graf 2 Mimoškolní aktivity

Tyto výsledky mě velice překvapily. Očekávala jsem daleko větší podíl her na počítači a naopak nižší podíl pobytu s kamarády venku.

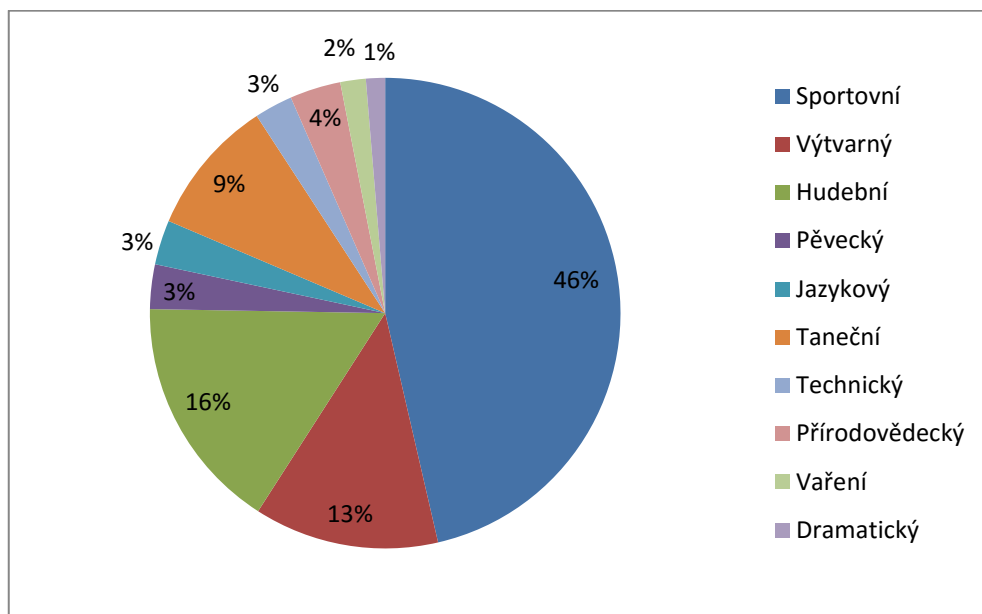
Množství navštěvovaných kroužků

Graf 3 množství navštěvovaných kroužků

Z výsledku je patrné, že více než pětina dětí nenavštěvuje žádný kroužek. Nelze však říci, že se toto týká určité věkové skupiny. Nejčastěji uváděný důvod, proč kroužek děti nenavštěvují je, že se jim nechce. Větší množství kroužků navštěvují více dívky – 5 a více kroužků má z celkového počtu 24 dětí - 18 dívek, 4 kroužky mají pouze dívky.

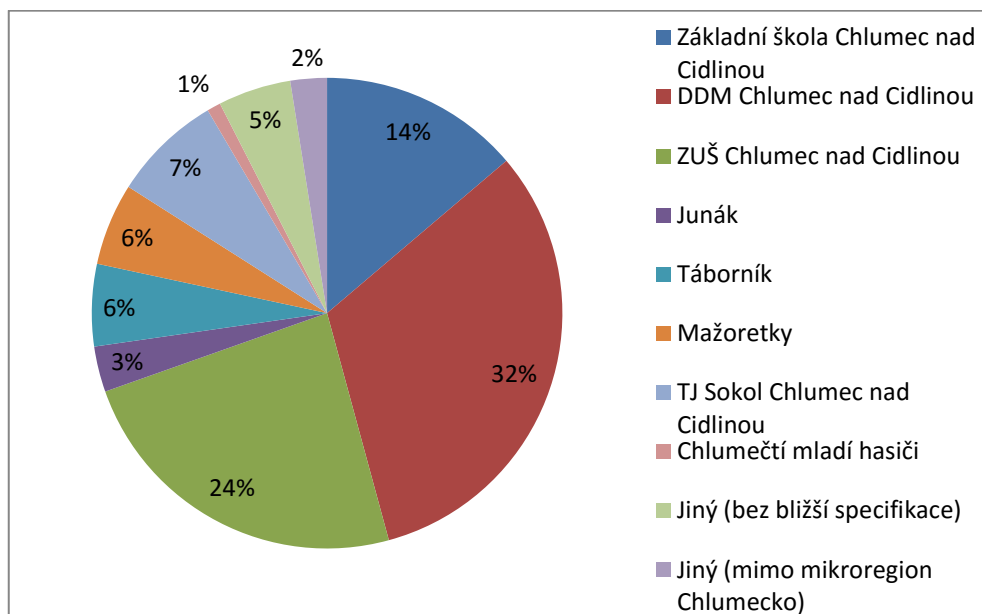
Zaměření kroužků

Graf 4 zaměření kroužků

Dle mého očekávání tvoří sportovní kroužky téměř polovinu všech kroužků. Myslím si, že je to způsobeno i nejširší nabídkou tohoto typu kroužků a zároveň je tento typ nejvíce vyhledávaným pro kompenzaci školní zátěže.

Spolky a organizace, kde děti tráví svůj volný čas

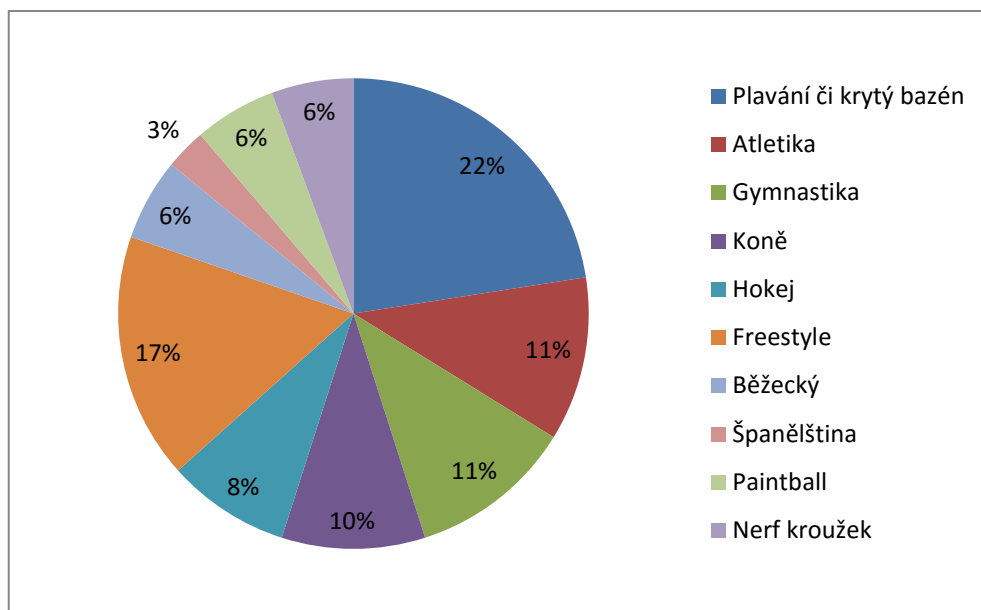
Graf 5 spolky a volnočasové organizace

Očekávala jsem největší zastoupení DDM vzhledem k nejširší nabídce.

Dále jsem se pokusila zjistit, proč dítě daný kroužek navštěvuje a zda se mu tam líbí a chodí tam rádo. 152 dětí uvádí, že chtělo v kroužku volnočasovou aktivitu zkusit, 54 dětí začalo do kroužku chodit kvůli kamarádovi/ kamarádce a 20 dětí chodí do kroužku, protože si to přáli rodiče. Z celkového počtu dotázaných 10 dětí uvedlo, že se jim v kroužku nelíbí, že tam nechtějí chodit a 8 dětí si nebylo jisto svým zájmem. Žádné z dětí, které uvedlo, že se mu v kroužku nelíbí nebo si není jisto svým zájmem, si kroužek nevybralo z vlastního popudu, ale chodí tam kvůli kamarádovi nebo na přání rodičů.

V dalším grafu bych ráda zohlednila volnočasové aktivity či kroužky, které děti a mládež na Chlumecku postrádají. Kroužek či aktivita chybí 66 dotázaným, což je více než čtvrtina.

Chybějící kroužek či aktivita na Chlumecku

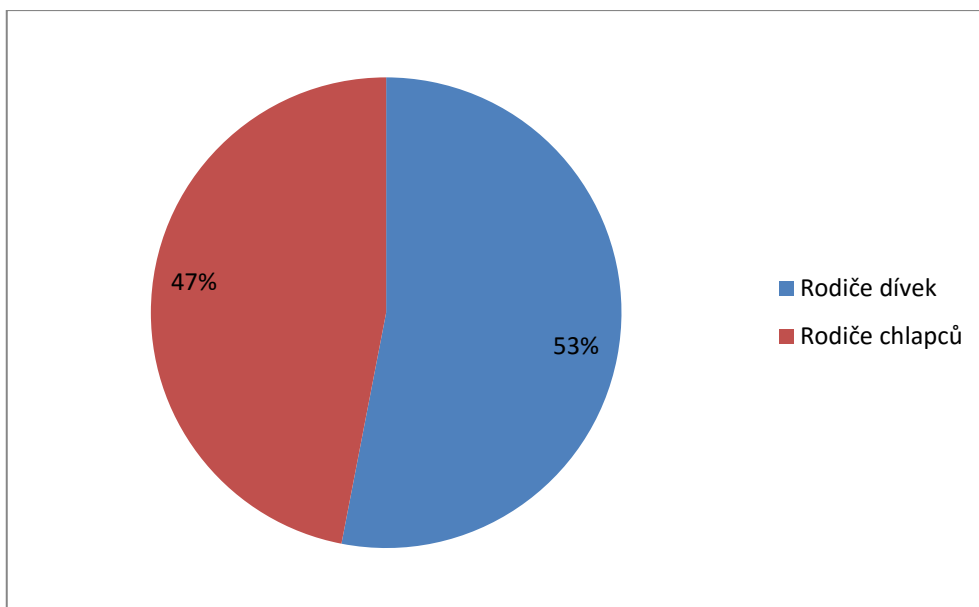

Graf 6 chybějící kroužek či aktivita

Myslím, že tyto výsledky by měli zvážit jiní. Krytý bazén je již dlouhou dobu diskutovaným tématem.

Dotazník pro rodiče – vyhodnocení

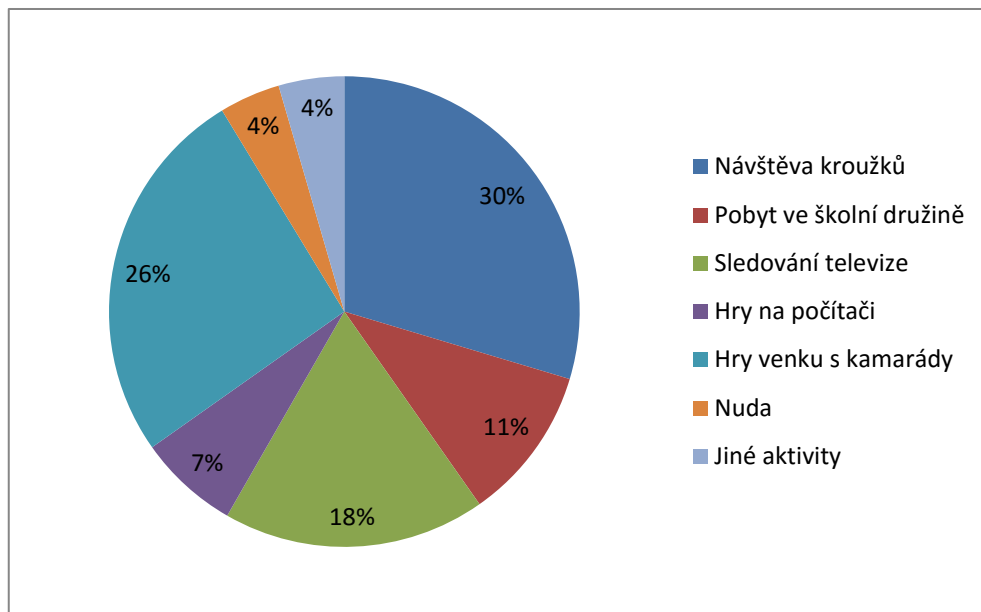
Nyní bych se ráda zabývala dotazníkem pro rodiče a porovnáním jeho výsledků s výsledky z dotazníků dětí. Šetření se zúčastnilo 122 rodičů mající dívky a 108 rodičů mající chlapce.

Graf 1 zastoupení pohlaví

Tento poměr zastoupení pohlaví je téměř vyrovnaný na rozdíl u dotazníku pro děti.

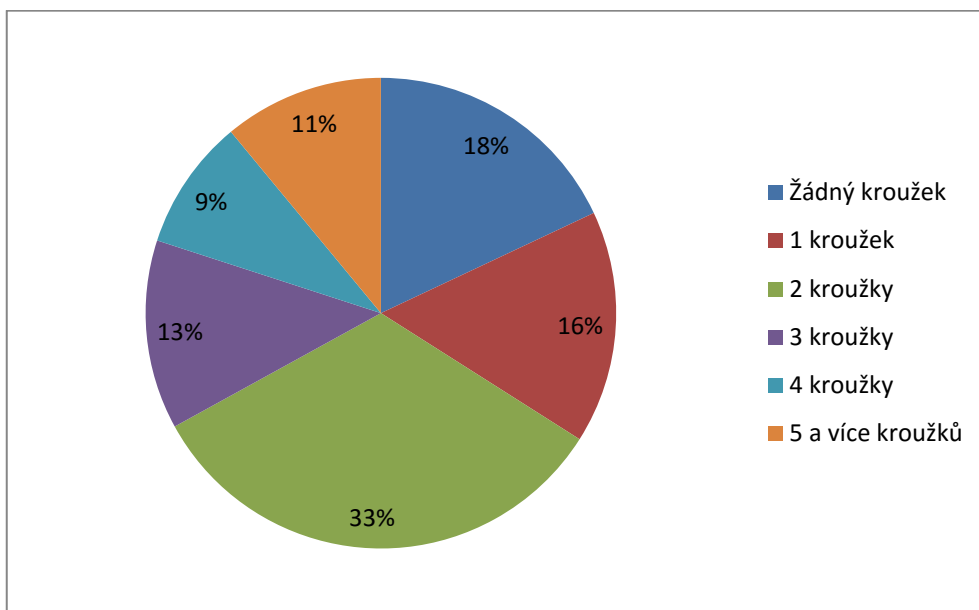
Mimoškolní aktivity dětí a mládeže uváděných rodičů

Graf 2 volnočasové aktivity očima rodičů

Rodiče uvádějí téměř o polovinu méně hraní na počítači a nudy. Nemyslím si, že by v tom byl opravdu až tak velký rozdíl. Co se týče nudy, spíše se domnívám, že si rodiče nechtějí připustit, že se jejich dítě nudí anebo to opravdu kvůli pracovní vytíženosti nevědí. Co se týče počítačového hraní, to je dle mého názoru spíše věc obecného názoru, že když dítě hraje na počítači - rodič se mu nevěnuje, proto každý není schopen skutečnost hraní dítěte na počítači přiznat. Já osobně si myslím, že hraní na počítači je fenomén doby a my jako rodiče se s tím musíme smířit a ne dělat, že to nevidíme. Snažit se hraní dětem omezovat na určitou dobu, ale rozhodně před tím nezavírat oči.

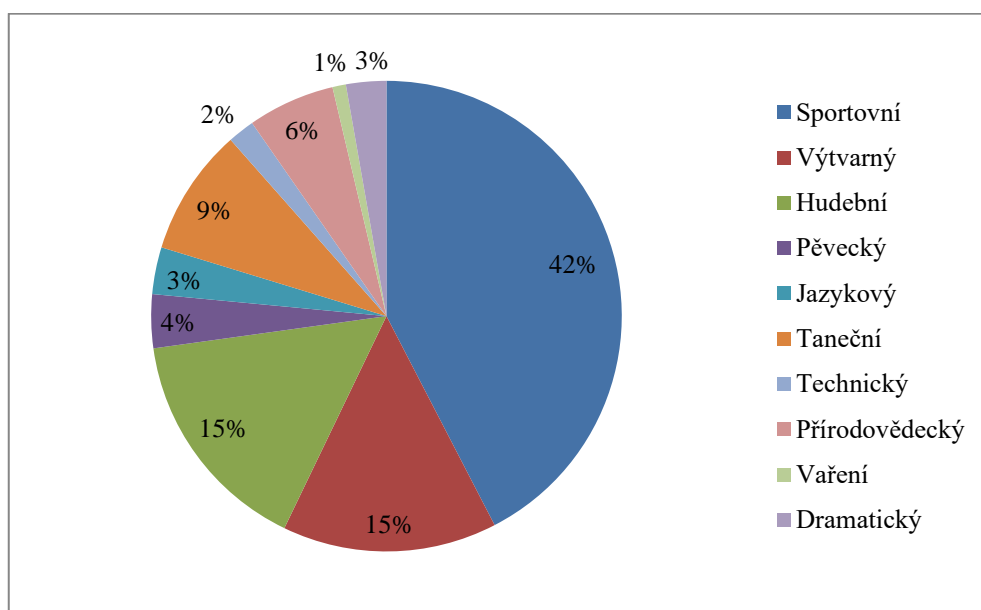
Množství navštěvovaných kroužků

Graf 3 množství kroužků očima rodičů

Oproti výsledkům dětí a mládeže je zde patrné větší zastoupení dětí navštěvující 2 kroužky a naopak téměř na polovinu klesly výsledky žádného kroužku či jednoho kroužku. Stejného výsledku, jako u dotazníků vyplňovaných dětmi, bylo dosaženo, co se týče množství kroužků dle pohlaví. Je 20 dívek z celkového počtu 22 respondentů s pěti kroužky. U čtyř kroužků je situace obdobná, jsou zde zastoupeni pouze 2 chlapci z celkových 18.

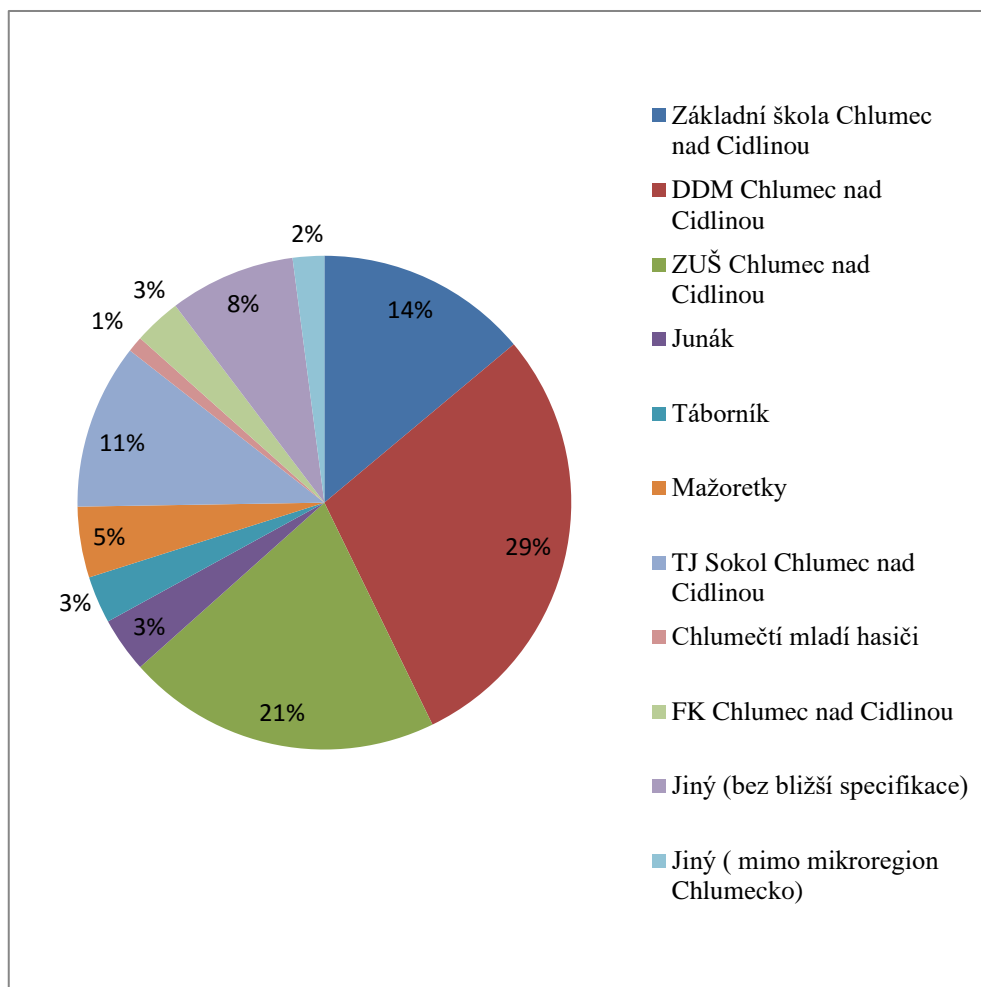
Zaměření kroužků z pohledu rodičů

Graf 4 zaměření kroužků pohled rodičů

Z tohoto šetření rovněž vyšlo nejvíce sportovně zaměřených kroužků. Jak jsem již uvedla výše, tento výsledek jsem očekávala. Sportovně zaměřených kroužků je nejvíce, a zároveň jsou nejvíce vyhledávané jako kompenzace školní zátěže.

Spolky a organizace, kde děti tráví svůj volný čas

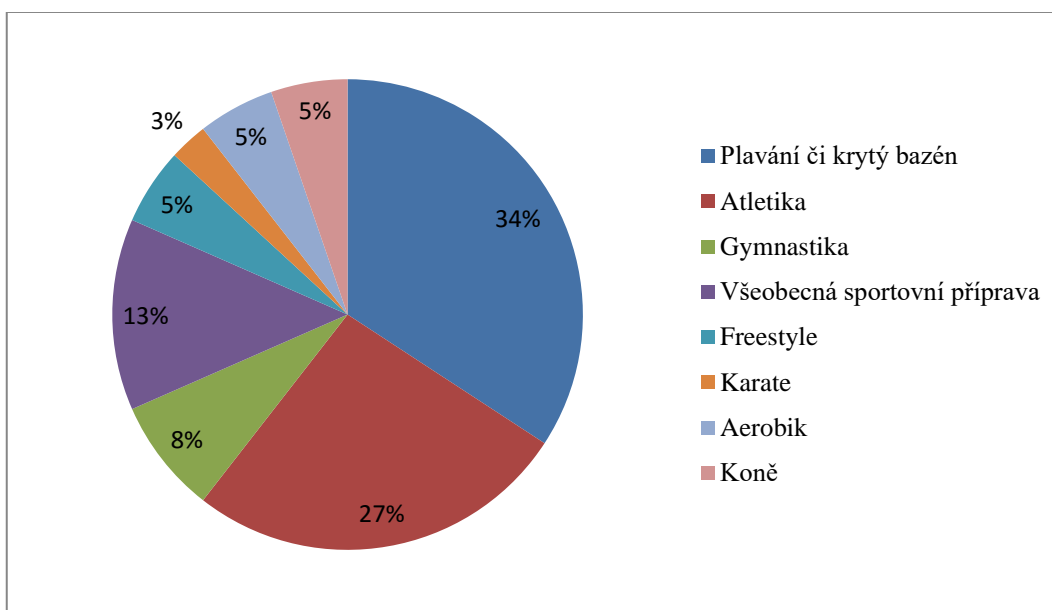

Graf 5 spolky a kroužky s volnočasovou aktivitou

Největší převahu má shodně DDM Chlumec nad Cidlinou. Domnívám se, že je to dáno nejširší nabídkou a tím, že DDM je nejznámější volnočasová organizace.

V dalším grafu bych ráda zohlednila volnočasové aktivity či kroužky, které postrádají na Chlumecku pro své děti rodiče. Nespokojených s nabídkou je 62 z dotázaných rodičů.

Volnočasová aktivita, která chybí rodičům pro jejich děti.

Graf 6 chybějící volnočasové aktivity

Zde se opět jako u dětí objevuje nejvíce požadovaná aktivita plavání, ale objevují se i jiné požadavky než u dětí, například všeobecná sportovní příprava, aerobik. Já osobně, jako rodič bych všeobecnou sportovní přípravu také uvítala.

Závěr

Cílem této práce bylo vytvořit ucelený přehled o možnostech využití volného času na Chlumecku, v mikroregionu, kde žiji. Dle mého názoru jsem cíl splnila a vytvořila jsem ucelený přehled o možnostech využití volného času na Chlumecku. Osobně mě tato práce obohatila i po stránce rodičovské. Zvětšili se mi obzory o možnostech trávení volného času v místě, kde žiji a nyní jsem připravena zapsat své děti i do jiných kroužku, než do kroužků DDM. V průběhu zjišťování informací jsem se dozvěděla mnoho zajímavého a nového.

Potěšila mě i vysoká návratnost dotazníků ze stran dětí i rodičů. Již nyní vím, že má práce měla smysl a že může někomu otevřít obzory, tak jako mně. Zájem o celkové výsledky dotazníkového šetření projeví někteří vedoucí volnočasových aktivit i rodiče. 12 rodičů mě prostřednictvím odevzdaného dotazníku poprosilo o zaslání výsledků na emailovou adresu a 2 rodiče mi tamtéž položili otázku, zda by bylo možné seznámit s výsledky starostu Chlumce nad Cidlinou. O což se mním pokusit, neboť jsem přesvědčena, že některé návrhy ze stran dětí či rodičů jsou realizovatelné a byly by pro mikroregion přínosem. Zároveň by tato práce dostala i jiný hodnotový význam. Seznam organizací a spolků, které nabízí volnočasové aktivity, již zveřejňuji mezi své přátele a rodiče mi svěřených dětí, aby jako já měli více možností zvolit v příštím školním roce volnočasové aktivity.

9 Seznam použitých informačních zdrojů

Literatura

HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. 1.vydání. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-927-5.

KAPLÁNEK, Michal. *Nauka o volném čase – studijní texty pro pedagogy volného času*. České Budějovice, 2011.

KUČA, Karel. *Chlumecko a Novobydžovsko (Historie a architektonické památky Pocičliní) Kniha 1*. Hradec Králové: Balustráda, 1995, ISBN 80-901906-0-X

KUČA, Karel. *Chlumecko a Novobydžovsko (Historie a architektonické památky Pocičliní) Kniha 2*. Hradec Králové: Balustráda, 1995, ISBN 80-901906-1-8.

NĚMEC, Jan. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002, ISBN 80-7315-012-3.

PÁVKOVÁ, J. a kol. *Pedagogika volného času*. 3. Aktualizované vydání. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-711-6.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014, ISBN 978-80-7290-666-6.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003, ISBN 80-7178-772-8.

RICHTER, Karel. *Chlumec nad Cidlinou a Chlumecko v proměnách dějin*. Praha: Epoque, 2010, ISBN 978-80-7425-054-5.

SPOUSTA, Vladimír. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova Univerzita, 1996, ISBN 80-210-1274-9.

SPOUSTA, Vladimír. *Metody a formy výchovy ve volném čase*. 1. Vydání. Brno: Masarykova univerzita, 1996, ISBN 80-210-1275-7.

VÁŽANSKÝ, Mojmir. *Základy pedagogiky volného času*. 2. Doplněné vydání Brno: Print-Typia, 2001, ISBN 80-86384-00-4.

VYHNÁLKOVÁ, Pavla. *Základy pedagogiky volného času*. Olomouc: Agentura Gevak s.r.o., 2013, ISBN 978-80-86768-73-1.

Internetové zdroje

skauting. Junák – český skaut, z. s. [online]. 2016 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu>

volný čas. wikipedie. [online]. 18.2.2014 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Voln%C3%BD_%C4%8Das

Chlumec nad Cidlinou oficiální web města. web & design WEBHOUSE®, redakční systém vismo®. [online]. [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://www.chlumecnc.cz/>

Obec Chudeřice. webmaster@chuderice.cz. [online]. 2016 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://www.chuderice.cz/>

Káranice v srdci východních Čech. *Copyright © 2011*. [online]. [cit. 2016-07-11].

Dostupné z: <http://www.karanice.cz/>

Obec Klamoš oficiální internetové stránky. web & design WEBHOUSE®, redakční systém vismo®. [online]. 21.5.2009 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: www.klamos.cz

Obec Kosice. by AJoomlaTemplates and InMotion Hosting Review. [online]. [cit.

2016-07-11]. Dostupné z: <http://www.kosice.cz/>

Kosičky oficiální web obce. web & design WEBHOUSE®, redakční systém vismo®.

[online]. 11.7.2016 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://www.kosicky.cz/>

Místopisný průvodce po české republice. Wanet s.r.o.. [online]. [cit. 2016-07-11].

Dostupné z: <http://www.mistopisy.cz/>

Obec Lišice oficiální internetové stránky. . [online]. [cit. 2016-07-11]. Dostupné z:

<http://www.lisice.eu/>

Lovčice oficiální web obce. web & design WEBHOUSE®, redakční systém vismo®.

[online]. 11.7.2016 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://www.lovcice.eu/>

Obec Olešnice. [olesnice-nad-cidlinou.cz](http://www.olesnice-nad-cidlinou.cz). [online]. 2016 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z:

<http://www.olesnice-nad-cidlinou.cz/>

Obec Písek. webmaster@obec-pisek.cz. . [online]. 2016 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z:

<http://www.obec-pisek.cz/>

Obec Převýšov. webmaster@prevysov.cz. [online]. 2016 [cit. 2016-07-11]. Dostupné

z: <http://www.prevysov.cz/>

obec Stará voda. obec Stará voda. [online]. 2015-2016 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z:

<http://www.staravodahk.cz/>

Obec Nové město. webmaster@obecnovemesto.cz. [online]. 2016 [cit. 2016-07-11].
Dostupné z: <http://www.obecnovemesto.cz/>
stavos. *STAVOS Chlumec n. Cidl.*. [online]. [cit. 2016-07-11]. Dostupné z:
http://www.stavos-chlumec.cz/mapa_dt-mpa.html

Jiné zdroje

Brožura DDM Chlumec nad Cidlinou

10 Přílohy

Příloha 1 – Výzkum volného času - dotazník pro rodiče

Příloha 2 – Výzkum volného času - dotazník pro děti

Příloha 1 Výzkum volného času - dotazník pro rodiče (dotazník slouží ke studijním účelům)

Mé dítě je: a) chlapec
b) dívka

1. Jaké jsou jeho mimoškolní aktivity? (můžete vybrat více možností)
 - a) navštěvuje kroužek
 - b) tráví čas ve školní družině
 - c) sledujete televizi
 - d) hraje hry na počítači
 - e) hraje si venku s kamarády
 - f) nudí se
 - g) jiné napište jaké

2. Pokud navštěvuje kroužek (zaškrtněte 1 z možností)
 - a) má 1 kroužek
 - b) má 2 kroužky
 - c) má 3 kroužky
 - d) má 4 kroužky
 - e) má 5 a více kroužků

3. Pokud navštěvuje kroužek, jaký to je? (můžete vybrat více možností)
 - a) sportovní
 - b) výtvarný
 - c) hudební
 - d) pěvecký
 - e) jazykový
 - f) taneční
 - g) jiný (napište jaký)

4. Kdo organizuje kroužky, do kterých chodí?
 - a) škola
 - b) DDM

5. Jaké jiné volnočasové aktivitě mimo kroužky se věnuje?
- a) ZUŠ
 - b) Skaut
 - c) Táborník
 - d) Mažoretky
 - e) jiné (napište jaké)
6. Chybí Vám na Chlumecku nějaký kroužek či volnočasová aktivita?
- a) ano
 - b) ne
7. Pokud ano, jaký (napište)

Děkuji Vám za vyplnění

Příloha 2 Výzkum volného času - dotazník pro děti (dotazník slouží ke studijním účelům)

Je mi

Jsem: a) chlapec

b) dívka

1. Jaké jsou tvé mimoškolní aktivity? (můžeš vybrat více možností)
 - a) navštěvuji kroužek
 - b) jsem ve školní družině
 - c) sleduji televizi
 - d) hraji hry na počítači
 - e) jsem venku s kamarády
 - f) nudím se
 - g) jiné napiš jaké

2. Pokud navštěvuješ kroužek (zaškrtni 1 z možností)
 - a) mám 1 kroužek
 - b) mám 2 kroužky
 - c) mám 3 kroužky
 - d) mám 4 kroužky
 - e) mám 5 a více kroužků

3. Pokud chodíš do kroužku, jaký to je? (můžeš vybrat více možností)
 - a) sportovní
 - b) výtvarný
 - c) hudební
 - d) pěvecký
 - e) jazykový
 - f) taneční
 - g) jiný (napiš jaký)

4. Kdo organizuje kroužky, do kterých chodíš?
 - a) škola
 - b) DDM

5. Proč jsi se přihlásil/a na kroužek?
 - a) chtěl/a jsem to zkusit

- b) do kroužku chodí kamarád/ka
- c) chtěli to rodiče

6. Chodíš tam rád/a, líbí se ti tam?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

7. Jaké jiné volnočasové aktivitě mimo kroužky se věnuješ?

- a) ZUŠ
- b) Skaut
- c) Táborník
- d) Mažoretky
- e) jiné (napiš jaké)

8. Chybí ti na Chlumecku nějaký kroužek či volnočasová aktivita, kterou bys rád/a navštěvoval/a?

- a) ano
- b) ne

9. Pokud ano, jaký (napiš)

10. Pokud nenavštěvuješ žádný kroužek, co nebo kdo ti v tom brání? (můžeš vybrat více možností)

- a) nic (prostě se mi nechce)
- b) nemám čas
- c) finance
- d) dojíždění
- e) rodiče
- f) zdravotní důvody
- g) jiné důvody (napiš jaké)

Děkuji za vyplnění